

פרוטוקול מס' 42

מישיבת ועדת הכספים
סיום א', ו' באייר תשל"ד - 28.4.74, בשעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

- י. קדגמן
 - ע. אמוראי
 - א. אפרת
 - ש. אדלין
 - ס. בדעם
 - י. גולן
 - ב.צ. חלפון
 - א. סלסר
 - ע. פיינרמן
 - י.ש. פלומין
 - ח. קורפו
 - א. שוסטק
- היו"ד

מוזמנים:

- א.ג. פלוג
 - ס. גרידפר
 - א. דובנוב
 - ש. אלמן
 - י. אלשיך
 - ב. פויכטוונגר
 - ד. טייבר
 - א. בן-יקר
 - ש. נוימן
 - ג. פרידקס
 - י. שטראוס
 - ד. אוטנזוסר
 - א. קרשנר
 - י. וקסלר
 - א. לויין
 - ע. קוק
- היועץ הכלכלי לוועדה
- הממונה על הכנסות המדינה, משרד האוצר
- מינהל הכנסות המדינה
- משלחת של לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים
- משלחת רואי חשבון
- מנהל הבורסה לגיירות ערך
- עו"ד הבורסה
- עו"ד הבורסה
- חבר מועצת המנהלים
- חבר מועצת המנהלים

ג. דינגלר רשמה:

סדר-היום: א. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 21), תשל"ד-1974. (שמיעת השגותיהם של משלחות לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, לשכת רואי חשבון והבורסה לגיירות ערך).

783

היו"ר י. קרנמן:

אני פותח את הישיבה.

א. חוק לתיקון פקודת מס-הכנסה (מס' 21), תשל"ד-1974

אני מברך את משלחת לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים. סימן הוא שיש שיתוף פעולה. אני מוטר לכם דשות הדיבור. אתם מתייחסים כמעט לכל מעיפי חוק לתיקון פקודת מס הכנסה. לפנינו מונח התזכיר שלכם.

ד. טייבר:

יש פה נושאים שונים. היות והנושאים מתייחסים לתחומים שונים במס חילקנו בינינו את הצגת ההערות וההצעות. אני מציע שתעקבו אחר הדברים לפי התזכיר ששלחנו אליכם. בכל נושא ידבר מי שמתמחה בנושא.

י. אלשיך:

ברשותכם לא נתייחס לכל הסעיפים הכתובים, כי יש סעיפים שאפשר להסתפק בקריאתם. נתייחס לסעיפים הנראים בעינינו חשובים.

בקשר לאחזקת רכב - חיוב כפול במס. סעיף 1(1) בהצעת החוק - תיקון סעיף 2(2) לפקודה. לפי ההצעה יחוייב עובד במס הכנסה על תשלומים שקיבל להחזקת רכב, שלא יותרו לניכוי למעביד כהוצאה בהתאם לתקנות להגבלת הוצאות עסקיות. לעניין שיעור ההוצאות שלא יותרו לניכוי נעיר את הערותינו כאשר יידון שינוי התקנות להגבלת ההוצאות. בשלב זה נעיר כי הצעת החוק פסולה מעיקרה, הואיל והיא תגרום לתשלום מס פעמיים: פעם אחת לא תותר ההוצאה למעביד, ופעם שניה היא תחוייב במס בידי העובד.

אנו תובעים שייקבע בבירור שהמס ישולם רק פעם אחת. היינו, אם יחוייב העובד במס - יש להתיר לניכוי את ההוצאה אצל המעביד.

א. בן-יער:

הטלת מס הכנסה על מכירת מקרקעין - סעיף 1(2) בהצעת החוק - הצעת סעיף 2(3) לפקודה. לפי ההצעה יחוייב במס הכנסה בשיעורים שוליים כל מימוש של מקרקעין תוך 3 שנים מרכישתם, פרט למכירת דירה ששימשה את המוכר למגוריו רוב ימות השנה. כתוצאה מהצעה זו יחול מס גם על מקרקעין שבאו בירושה, על חילופי מקום ששימש לעיסוק - למשל: מפעל, משרד, עסק; או מקור הכנסה - למשל: פרנס, משק חקלאי, בניין להשכרה, ועל השקעות רגילות בנכסים, אם לא נמשכו מעל 3 שנים, וזאת כאשר הכוונה בדברי ההסבר הינה להפחית את הכדאיות בעסקות מקרקעין למטרות ספקולטיביות.

על-מנת להשיג את המטרה המוצהרת, די להגביל

את תחולת הסעיף רק לגבי מקרקעין פנויים אשר ניקנו על-ידי המוכר. כן נראה כראוי להוציא מתחולת הסעיף מכירות מאונס.

ד. טייבר:

הטלת מס הכנסה על הפרשי הצמדה על הפרשות מעביד לפיצויים - סעיף 2(ד) בהצעת החוק. החלפת סעיף 3(ה) לפקודה. ההצעה באה לחייב מעביד במס על משיכת הפרשי הצמדה שהצטברו בקופת גמל. תחולת החיוב במס הינה על כספים שנמשכו החל מיום 31.1.74 - סעיף 36 בהצעת החוק. הצעה דומה נכללה כבר בהצעת החוק מס' 19 וגרמה כבר אז למשיכת כספים מקופות גמל ומחברות ביטוח על-ידי מעבידים. לדעתנו, אין להטיל חיוב במס על הפרשי הצמדה שהצטברו עד היום, הן מחמת שיש בכך משום הטלת מס בעלת אופי רטרואקטיבי, והן משום שהדבר יפלה לרעה מעבידים המתמידים בהחזקת כספיהם בקופות גמל לעומת אלה שמימשו את הפרשי ההצדה בראשית שנת 1973, כשפורסמה הצעה דומה במסגרת הצעת חוק מס' 19.

אנו מציעים לקבוע את התחולה להצעה זו החל

משנת מס 1974, כמו כל יתר חלקי הצעת החוק, לגבי הפרשי הצמדה שיצטברו החל מיום 1.4.74 ואילך.

י. שטראוס:

הטלת מס על תושבי ישראל בשח ריבית, דמי שכירות ותמלוגים המשתלמים בחו"ל - סעיף 3(א) בהצעת החוק, הוספת סעיף 5(6) לפקודה. ההצעה מחייבת במס הכנסה ישראלי פירמות זרות המנהלות את עסקיהן בחו"ל, מבלי שיש להן עסק

י. שטראוס:

עסק כלשהו בישראל. המס יוטל על ריבית, דמי שכירות ותמלוגים שישלמו להם חושבי ישראל בשך שימוש בכספים או בנכסים בישראל או בחו"ל. אין שום אפשרות מעשית לגבות מס כזה, ולכן הוא לא ייגבה מה"חייב" במס, אלא מהפירמה הישראלית בדרך של ניכוי במקור, כביכול. התוצאה הממשית אינה גביית מס הכנסה מתושבי חוץ, אלא הטלת נטל מס נוסף על משלם המס הישראלי, המשלם כבר ממילא מסים גבוהים מאוד.

אנו מציעים לגנוז הצעה זו.

ר. טייבר:

איסור הפרשות סוציאליות בקשר לבעלי שליטה - הרחבת האיסור. סעיף 10(א) בהצעת החוק - תיקון סעיף 32(9) לפקודה. ההצעה באה להרחיב את תחולתו של סעיף 32(9) האוסר לנכות כהוצאה תשלום פיצויים והפרשות סוציאליות בקשר לבעלי שליטה בחברות מעטים. לפי ההצעה יוגדר כבעל שליטה גם אדם שאין לו כמעט מניות בחברה אם יש לו זכות למנות מנהל באותה חברה. כן יורע מצבו של אדם שלאשתו יש מניות בחברה המעסיקה אותו, אפילו הוא עצמו אין לו מניות בחברה.

לאור המגמה לבטל את ההפליה בעניין הזכויות הסוציאליות בין השכירים והעצמאיים - נראה כל סעיף 32(9) כמיושן וכראוי לביטול מוחלט.

ההסבר שכאילו 5%-10% מזכויות מסוימות בחברה מהווים שליטה ממשית בה, אינו עומד במבחן המציאות. ההחמרה המוצעת תכביד על חברות שירצו להעניק 5% מהזכויות בהן לעובדים בכירים כדי להגדיל את זיקתם לחברה - היא עלולה גם למנוע היווצרותם של תמריצים המיועדים להגביר את רצונו של עובד בכיר לראות בצמיחת מקום עבודתו מטרה חשובה.

אנו מציעים לא רק לגנוז את ההצעה הנוכחית, אלא לבטל לחלוטין את סעיף 32(9) האוסר ניכוי תשלומים לקופות גמל ולחברות ביטוח של עובדים המוגדרים כבעלי שליטה.

איסור לנכות כהוצאה פרמיות לביטוח חיים של עובד או אדם אחר - סעיף 10(ב) בהצעת החוק, תוספת סעיף 32(10) לפקודה. הצעת החוק באה לבטל את פסיקת בית-המשפט-העליון בנימוק "שאיך היום כמעט כל מניעה לכך שאדם יוכל לבטח את חייו של אחר לטובתו בכל סכום שירצה". נימוק זה עומד בניגוד לאמור בדברי ההסבר, שני קטעים מעל לקטע זה, שם נאמר: "בית המשפט העליון התיר את ניכוי ההוצאה מכיוון שמדובר היה בביטוחו של איש מפתח בחברה, שמותו עלול היה לפגוע קשה בעסקי החברה".

מותו של שותף או של שכיר בעל מומחיות, או נסיון, או קשרים מיוחדים, עלול, לעיתים, להרוס את מקור ההכנסה של השותפים הנותרים או של העסק, או לגרום להם נזקים כספיים חמורים. מבחינת התוצאות העסקיות אין כל הבדל בין נזקים הנגרמים על-ידי אש, פריצה וסיכונים אחרים שניתן לבטחם, לבין נזקים עקב מוות, שמוצע לא להתיר את הניכוי של ביטוחם. אם מותו של אדם עלול להסב לנישום נזקים כספיים, מן הראוי לאפשר לו לבטח את האינטרסים העסקיים שלו מפני נזקים כאלה. עקרון זה הוכר הן על-ידי בתי המשפט בישראל והן בארצות בהן שיטת מס הכנסה דומה לשיטה הנהוגה בישראל.

אם נציבות מס הכנסה חוששת מאפשרויות של הגזמה או של פירוש ליברלי מדי של החלטות בתי-המשפט, ניתן לתקן מצב זה על-ידי התקנת תקנות שיגדירו את המקרים והנסיבות בהן יהיה ביטוח זה לגיטימי. לדעתנו, טרם נתעורר כלל צורך בתקנות כאלה, הואיל ובכל המקרים שהגיעו לבתי משפט שוכנע בית-המשפט שסכום הביטוח לא היה מוגזם ביחס לנזק הצפוי.

אנו מציעים לגנוז את ההצעה.

י. אלשיך:

הטלת מס רווחי הון על רישום מניות בבורסה - סעיף 17 בהצעת החוק, תוספת סעיף 101 לפקודה. אנו מציעים לגנוז לחלוטין את ההצעה להטיל מס על רישום מניות בבורסה, הואיל והטלת המס עלולה להרתיע חברות פרטיות רווחיות או חברות אשר ערך נכסיהן עלה מלגיים כספים בבורסה, וזאת כאשר קיים אינטרס ציבורי מובהק להפיכת חברות פרטיות לחברות ציבוריות הנמצאות בפיקוח ציבורי.

אלשיך:

אגב, להצעה להטיל מס רווחי הון על רישום ניות בבורסה ולגבייתו מבלי שיימכרו - אין אחר והע בפקודת מס הכנסה. צם רישום מניות בבורסה אינו יוצר שום הכנסה בידי בעל המניות, ומשום כך ף אם לא תתקבל הצעתנו לגנוז את ההצעה - ברור שאין מקום לתשלום מס לפני נוצרת מכירה.

שטראוס:

הגדלת מקדמות במשך שנת המס - סעיף 24 בהצעת החוק. תוספת סעיף 180(ב)(2) לפקודה. הצעה מסמיכה את פקיד השומה להגדיל מקדמות לנישום, אם הוא סבור שהמס יגיע מהנישום יעלה ב-40% לפחות על המקדמה המגיעה ממנו לפי החוק. הגדלת קדמות כללית טעונה היום אישור של ועדת הכספים של הכנסת. תיקון החוק אפשר להגדיל מקדמות מבלי לפנות לוועדה והוא פותח פתח למשלוח סיטוני של ביעות ללא שום מידע ספציפי. בדרך-כלל אין לפקיד השומה שום מידע במשך שנה מה יהיה המס שיגיע מהנישום. המקרים האמיתיים הם בודדים ושוליים. ף במקרים אלה מתבטא הפסד האוצר בדחיה של גביית המס לכמה חודשים בלבד. עומת זאת, משלוח אלפי תביעות על סמך תחזיות כלכליות של המשק יהיה כרוך הטלת נטל בלתי סביר על הציבור, שיידרש להכין דוחו"ת משוערים שעלותם רובה, בכדי לדחות את תביעות המקדמות השרירותיות.

אנו מציעים לגנוז את ההצעה, זולת אם ייקבע כל הגדלת מקדמות - שאינה מבוססת על מידע המתייחס לנישום מוגדר - תהיה עונה אישור של ועדת הכספים או ועדה אחרת שתיקבע.

תשלום ריבית על הפרשי מס לפי שומות - סעיף 2 בהצעת החוק, החלפת סעיף 187 לפקודה. ההצעה מטילה ריבית של 15% לשנה ל יתרת המס המגיעה לפי שומה החל מתאריך המאזן, ועד שנתיים לאחר מועד גשת הדו"ח למס הכנסה. היינו, התקופה תגיע במקרים רגילים לשנתיים ו-5. ודשים ואם ניתנה ארכה להגשת הדו"ח - עשויה התקופה לעלות על 3 שנים. מקרה כזה תגיע הריבית ל-45% מיתרת המס.

אין כל הצדקה לחיוב בריבית לתקופה שמתאריך מאזן עד יום הגשת הדו"ח, כשהנישום עדיין אינו יודע אם הוא חייב בתשלום ס ולא היה מחוייב בריבית זו לו שילם את המס במועד החוקי להגשת הדו"ח. דעתנו, המועד המוקדם ביותר לתחילת חישוב הריבית הוא המועד שנקבע להגשת דו"ח.

הואיל והטלת הריבית - העלולה, כאמור, להגיע ל-45% מהפרש המס - נעשית בשל השימוש בכסף על-ידי הנישום, חשוב לקבוע מפורש שהיא תהיה ראויה לניכוי בהתאם להוראות סעיף 17(1) לפקודת מס כנסה. הוראה זו תקהה את ההפליה בין נישומים המנהלים חשבונות לבין ישומים שאינם מנהלים חשבונות.

בן-יקר:

במקום: "החל מהיום הראשון שלאחר שנת המס" מציע אני לכתוב: "לאחר שלושה חודשים מיום קיבל החשבון וסוכם התקציב. לא ייתכן להטיל עליו קנסות כל עוד הוא א יודע מהי הכנסתו.

(משלחת לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים - יצאה)

יו"ר י. קרגמן:

אני מברך את משלחת רואי החשבון.

פרידקס:

ללשכת רואי החשבון יש הערות בתחום המקצועי. אנחנו מזדהים עם המטרות הנמצאות בהצעת החוק. גשנו 17 הערות בתזכיר ששלחנו אליכם. נראה לנו שהאמצעים אותן מבקשת רשות המבצעת לקבל והדרכים בהן היא רוצה לנקוט על-מנת להשיג את המטרות ס מוגזמים ומשיגים ההיפך ממה שצריכים להשיג.

אעבור בקיצור על הסעיפים העיקריים של תזכיר שלנו. (1) בסעיף הבא לצמצם את אפשרויות הניכוי להוצאות רכב - נחנו בהחלט מזדהים עם המלצות ועדת אשר שצריך להרחיב את בסיס המס ולא יתכן שסעיף רכב ייחפך במקום סעיף הוצאה לסעיף הכנסה.

נ. פריידקס:

אנחנו מציעים: (א) לבטל את התיקון המוצע לסעיף 2(2). הסמכות לקבוע את הכרחיות הנסיעות תישאר בידי פקידי השומה ואין מקום להפקיע מהם לטובתן של ועדות ציבוריות; (ב) אם הצעתנו לא תתקבל צריך לפחות להבהיר שבאותם מקרים בהם יראו את התשלומים להחזקת רכב כהכנסת העובד, חותר ההוצאה למעביד במלואה, על אף האמור בתקנות שיוחקנו על-פי סעיף 31 בפקודה וזאת על-מנת למנוע מיסוי כפול.

ההצעה להקים ועדת ציבורית שתבחן כל מקרה אינה נראית לנו. דרך זו הנה בלתי יעילה ובזבזנית ביותר. טיפול ברבבות בקשות יצריך אלפי שעות עבודה של נציגי הציבור שמטבע הדברים לא יישבו ברציפות והחלטותיהם יינתנו כעבור זמן רב למדי. על מנגנון המס יוטל נטל מינהלי כבד ונוסף שיצמצם יכולתו לספל בדברים חשובים יותר כמו עריכת שומות הנמצאות בפגור מתמיד. ועדות ציבוריות תהיינה גם נתונות ללחץ גורמים מעוניינים וקשה יהיה להם לקבוע קריטריונים אובייקטיביים. העברת סמכויות פקיד השומה לוועדות אינה מוצדקת והנה יוצאת דופן במגמות הכלליות של החקיקה הפיסקלית.

(2) חיוב במס של מכירת מקרקעין: לפי ההצעה יחוייב במס הכנסה בשיעורים שוליים כל רווח מממוש מקרקעין תוך 3 שנים מרכישתם, פרט למכירת דירת יחיד ששימשה את המוכר בפועל למגוריו תקופה ארוכה. בדברי ההסבר נאמר שמטרת ההצעה הינה להפחית את הכדאיות של עסקות ספקולטיביות, בעוד שבהצעת החוק צויין במפורש שהחיוב במס יחול "אף אם המכירה או הפעולה אינן בעלות אופי מסחרי". יצויין כי עסקות ספקולטיביות במקרקעין חייבות אף היום במס, כך שהתיקון המוצע לא יימתן או יפסיק ספקולציות.

כתוצאה מתיקון החוק יוטל מס גם על מקרקעין שנתקבלו בירושה, ועל חילופי נכס המשמש לעיסוק - מפעל, משרד, עסק; או כמקור הכנסה - פרדס, משק חקלאי, בנין להשכרה. הטלת מס במקרים כאלה אינן בינה ובין הגבלת ספקולציות ולא כלום והיא עלולה לשבש את הפעילות הכלכלית הטבעית של חילופי נכסים קבועים והעברת עסקים ממקום למקום.

החוק המוצע לא יפתור את האוצר מהצורך לבחון את כל מקרי הגבול - אם יעברו 3 שנים - והוא יגרום לשורה ארוכה של עיוותים חדשים שיעודדו עקיפת החוק. למשל, דחייה של תשלום ביצוע העיסקה עד לתום 3 שנים, הקפאת דירות למגורים מדומים ל-6 חודשים, כדי שייחשבו כ"דירת יחיד" וכדומה.

אנחנו מציעים: (א) להגביל את תיקון החוק למקרקעין פנויים בלבד, או שערך המחובר למקרקעין הינו טפל לערך המקרקעין; (ב) להגביל את תיקון החוק למקרקעין שהגיעו למוכר בקניה ולהוציא מתחולתו מקרקעין שהגיעו אליו בירושה, מתנה או חלוקה; (ג) לפטור ממס הכנסה - נשאר עדיין מס שבח מקרקעין - מוכר שיוכל להוכיח את חוסר כוונת הספקולציה במכירת המקרקעין.

(3) הטלת מס על הכנסות מדומות על-ידי התנאת ניכוי הוצאות שהצטברו בתשלום מידי של מס שאולי יגיע מהזכאי בעתיד. ההצעה מחנה ניכוי שורה ארוכה של הוצאות עסקיות רגילות על-ידי מי שמנהל ספרים על בסיס מסחרי בתשלומן בפועל תוך שנת המס, או תוך שלושה חודשים, או בתשלום מידי של הניכויים במקור שהיה צורך לבצעם לו נפרעו כבר ההוצאות. המדובר גם בריבית על אגרות חוב, העשויה להשתלם כאבור 5 שנים למקבל שאינו קיים עדיין במועד הגשת הדו"ח העשוי להמציא למשלם תעודה לאי ניכוי מס במקור. ההצעה עומדת בניגוד לכללי החשבונאות ולעקרונות להטלת מסים ותגרום לתשלום מס מההכנסה הגלמית - לפני ניכוי ההוצאות הישירות להשגחה - בכל מקרה בו טרם הגיע מועד הפרעון של ההוצאות; אפילו טרם ניגבו ההכנסות. או שהמסא-ומתן או ההתחשבנות עם המוטב הסתיימו לאחר תום 3 חודשים מתוך שנת המס. ההצעה מתעלמת מכך שבמקרים רבים מאוד לא ידוע כלל לנישום מה יהיו שיעורי הניכויים במקור בבוא מועד התשלום - הן מחמת שהמקבל עשוי להמציא תעודת פטור מפקיד השומה והן מחמת השינויים העשויים לחול בשיעורי המס, או בשיעורי הניכויים במקור בשנת התשלום. ההצעה מתעלמת מכך שכדרך כלל מעוניין המוטב לקבל את המגיע לו מאת החייב ורק במקרים בודדים או שוליים הוא יעדיף לא לגבות את המגיע לו. המדובר בסעיף 18(ד) באנשים הזרים למשלם. לגבי בעלי שליטה קיימות הוראות מיוחדות בסעיף 18(ב).

נ. פריידקס:

קבלת ההצעה תגרום לאנדרלמוסיה בדיווחים, בהתאמות ובמעקבים, הן אצל הנישומים והן אצל שלטונות המס. המדובר אינו במקרים בודדים, אלא באלפי נישומים. חובת ניכוי במקור חלה, בין היתר, על תשלומים לקבלני משנה ולמבצעי עבודות בענפים: בניה, עבודות עפר, הובלה, הלבשה, מתכת, אלקטרוניקה, חשמל, הנהלת חשבונות, שרותי משרד מסויימים, בידור, תיווך, ביטוח, עתונות והוצאה לאור, הוראה, תרגום ועוד.

אנחנו מציעים לבטל סעיף 18(ד) המוצע.

4) איסור של ניכוי פרמיות לבטוח חיים. ההצעה באה לבטל את פסיקת בית-המשפט העליון, אשר במקרה זה לא התייחסה לדקדקנות בפירוש החוק, אלא ירדה לשורשם של העקרונות להטלת מס, וזאת למרות שמותו של שותף או של שכיר בעל מומחיות, או נסיון, או קשרים מיוחדים עלול, לעיתים, להרוס את מקור המכנסה של השותפים הנוותרים או של העסק, או לגרום להם נזקים כספיים חמורים ומבחינת התוצאות העסקיות אין כל הבדל בין הנזקים הנגרמים על-ידי אש, פריצה וסיכונים אחרים שניתן לבטחם, לבין הנזקים הנגרמים על-ידי מוות, שמוצע לא להתיר את הניכוי של ביטוחים. אם מותו של איש מפתח עלול להסב לנישום נזקים כספיים, מן הראוי לאפשר לו לבטח את האינטרסים העסקיים שלו מפני נזקים כאלה. אם החשש הינו מהגזמה, אין החיקוק צריך לשלול את זכות הניכוי, אלא לקבוע תנאים המסייגים אותו.

מ. נוידרפר: מה זה "איש מפתח"?

נ. פריידקס: יש קושי להחליט.

מ. נוידרפר: היום אדם יכול להצהיר שהוא איש מפתח, להפריש כל חודש סכומים כאוות נפשו, פטורים ממס. אם קורה לו משהו הוא מקבל את הכסף לידו פטור ממס.

י. שטראוס: בית המשפט קבע: מותו היה עלוללהרוס את מקור ההכנסה או לגרום לנזקים כספיים חמורים.

א. דובנוב: כל מנהל חשבונות.

מ. נוידרפר: הוא יקבל לעבודה מנהל חשבונות אחר. יש תחלופה גם אצל שרים.

נ. פריידקס: זה שהבעיה קיימת אנחנו יודעים. אנחנו תומכים בשיקול דעתו של פקיד השומה בתנאי שתהיה זכות ערעור בפני בית-המשפט העליון.

5) הגדלת מקדמות במשך שנת המס. ישנן שתי אפשרויות: אם הבעיה היא של הגדלת מקדמות באופן אינדיבידואלי - צריכה להיות החלטה מנומקת וצריך לחת אפשרות להגיש ערעור לבית-המשפט ואז הבעיה הזאת לגבי הדיון המוקדם איננה מהווה הכבדה - במקום להוציא שומה יצטרכו פקידי השומה לטפל בזה. אנחנו חוששים מהגדלת המקדמה לפי המחשב ולא לפי השומה.

מ. נוידרפר: לכך יש סמכות לשר האוצר, בלי אישור ועדת הכספיים. כך זה מנוסח, לפי דעתי.

היו"ר י. קרגמן: כך גם אני הבינתי.

נ. פריידקס: 6) תשלום ריבית על הפרשי מס לפי שומות: אנחנו מציעים להשאיר סעיף 187 לפקודה ללא שינוי, או - לחילופין - להאריך את התקופה לשנתיים מתום המועדים שנקבעו להגשת הדוחות, ובמקביל לקבוע שדין הריבית, לפי סעיף זה, כדין ריבית לפי סעיף 17(1) לפקודה.

נדמה לנו שהגיע הזמן להתיר ריבית בהוצאה. הריבית המשתלמת למס-הכנסה כיום איננה הוצאה מוגדרת, התוצאה היא שמשלמים על הריבית הזאת מס גבוה ביותר. אילו היה הסדר עם שלטונות המס, שכל אחד

ג. פריידקס:

משלם על החשבון, והיה אם התברר ששילם יותר מדי - יקבל החזר מס - הנימוק של מר נוידרפר היה סביר. נניח שנישום מנהל עסקים והוא יכול לדעת מהו המס שהוא חייב רק כאשר הוא ערוך את הדו"ח, אף אחד לא יכול לקבוע מהו המס שהוא חייב לפני ה-31 במרס. אם יאמרו לו שבמידת הצורך ישלם מה שהוא צריך לשלם ואם טעה יחזירו לו - ההסבר היה סביר.

א. שוטסק: שיחזירו עם הריבית.

י. שטראוס: קודם כל שיחזירו.

ג. פריידקס:

מחזירים רק אחרי עריכת השומה. במקרה טוב, כאשר כעבור 5 שנים, בשנת המס, זה הופך לשומה אוטומטית. קודם כל, 5-6 שנים הכסף מרובח. אם זהו המצב - הנישום לא משלם מייד. יש בעיה של סופיות של מלווה, ועל כך כתבנו. אם מישהו שילם יותר מדי - לא מקזזים לו מס-הכנסה.

אנחנו מציעים שהריבית תהיה מוכרת כהוצאה, כמו ריבית לכל מוסד אחר. הייתי מוסיף על העניין הזה של סידור סביר של החזר מס לפי הדוח ת"ב באופן אוטומטי עם הגשת הדו"ח.

(7) נקודה חשובה אחרונה: קנס מינהלי על אי ניהול פנקסי חשבונות. הצעת החוק מטילה קנס מינהלי על אי ניהול פנקסי חשבונות על-ידי נישום החייב לעשות זאת לפי הוראות נציב מס הכנסה. מחדל כזה מהווה עבירה מפורשת על סעיף 216(6) לפקודה שדינה קנס או מאסר עד 6 חודשים. היינו, בשל מחדל אחד ניתן להגיש תביעה פלילית נגד הנישום לפי סעיף 216(6) ובנוסף לכך להטיל עליו קנס מינהלי לפי סעיף 191ב'. נראה לנו שאין מקום לעונש מינהלי במקרה שמוגשת תביעה פלילית.

אנחנו מציעים: במקביל להוראות סעיף 189 לפקודה יבוטל הקנס לפי סעיף 191ב', אם הוגשה נגד הנישום תביעה פלילית לפי סעיף 216(6) על אי ניהול פנקסי חשבונות בהתאם להוראות הנציב.

י. שטראוס:

לעניין הביטוח: מדברים על ביטוחו של מנהל חשבונות. נניח שמשקיעים 2 מליון ל"י בביטוחו של שחקן והשחקן נפטר. תארו לעצמכם מה היו ההוצאות עם פטירת השחקן. אינני מכיר אף מקרה של ביטוח איש מפתח שהוא מנהל חשבונות. המדובר הוא בבעלי מקצוע מיוחדים.

א. דובנוב: אני מכיר ביטוח של מנהל חשבונות כאיש מפתח.

מ. נוידרפר: מדוע לא יבטחו כמעט את כל אנשי המפעל? בינתיים יש לו רזרבות.

י. שטראוס: זהו רק ביטוח סיכון.

מ. נוידרפר: ואז אבוא לבחון את הבחינה בין מי שהיה איש מפתח - אני מפסיד מס בסכומים פנטסטיים.

ח. סורקפו: מה מעודד את החברה לעשות זאת, אם הדבר לא נותן לה רווחים?

מ. נוידרפר: הוא מפריש לעצמו סכומים פטורים ממס.

י. ש. פלומין: הוא יקבל את הסכום רק אם אותו עובד שבוטח ימות.

מ. נוידרפר: לפי סקר התברר, שהמעבידים מעדיפים שהכסף יילך לביטוח מאשר לאוצר המדינה.

י. ש. פלומין: אני מבקש שתביאו לנו נתונים בכמה מסתכמות הפרמיות השנתיות. אם הסכום הוא מאה אלף דולר

אז לא צריך לדבר על זה.

ג. פריידקס: במס רווחי הון הגענו ל-40% פלוס מלווה.

מ. נו ידרפר:

יש שימוש עצום לרעה בסעיף זה. עד עתה מצאנו מספר מקרים הגורמים עוול לאוצר המדינה. האמת היא שזו אחיזת עיניים. יש תחלופה לאנשי מפתח שנפטרו. זהו רק אמצעי לצבירת כסף בידו.

היו"ר י. קרגמן:

איננו נוהגים להתווכח בנוכחות המוזמנים. נחלזט מה שנחליט לאחר שנדון בנושא. הנושא התבהר וננקוט עמדה כאשר נדון בסעיפי החוק.

י. שטראוס:

סעיף 6(2) נראה תמים: למה לתת יד למי ששילם מס, למה לתת לאחר לשלם מס? כך נאמר בדברי ההסבר. התוצאה המעשית היא אחרת. הניכויים במקור הם בתום 5 שנים, אלא אם יש תועלת פטור. נוצר פה מצב: עד שאני לא מעביר ניכויים במקור מסכום שהוא אולי בלתי ידוע בשיעור בלתי ידוע...

נ. פריידקס:

בעניין הבנקים אתה צודק. מה עם קבלן משנה?

י. שטראוס:

אם אתה מקבל - בסדר. אם כך, אעבור לקבלן. נניח שהיה ריב, ההתחשבות היתה אחרי שנה, אולי רק אז יקבל קבלן המשנה, בינתיים הקבלן הראשי גבה הכסף ומשלם מס על הרווחים וההפסדים.

מ. ברעם:

אם כך כיצד מתעשרים במדינה הזאת?

י. ש. שלומי:

קונים סחורה בלידה, מרוויחים 10% ומוכרים ב-2 ל"י.

י. שטראוס:

ניקח דוגמה שקבלן מוכר בית דירות ב-3 מליון ל"י והרווח הוא $\frac{1}{2}$ מליון ל"י; ועוד מליון ל"י, עכב סכסוכים ואשראי - הוא שילם את מליון הלירות כעבור חצי שנה או שנה. הוא ייתבע לשלם מס על $\frac{1}{2}$ מליון ל"י. הוא ישלם את שיעור המס המכסימלי.

א. דו בנוב:

הוא ישלם 7.5%.

י. שטראוס:

מכמה? הוא לא יודע.

א. דו בנוב:

הוא יודע מהו הסכום שדרש כהוצאה. שינכה 7.5% ויקבל ההוצאה.

י. שטראוס:

רק קבלן המנהל ספרים צריך לנכות ניכויים במקור.

מ. נו ידרפר:

זה לא נכון. תספר איך מסדרים את מס ההכנסה, ולא על אלמנה ושבעה יתומים.

י. שטראוס:

החובה חלה על כולם, אבל מעשית מתבצעת היכן שמנהלים ספרים. אם הקבלן מכר הדירה בתשלומים וגם אם לא גבה התמורה - הוא חייב במס. מדוע? אותו מפעל המשלם לקבלני משנה חייב במס גם אם נתן באשראי ולא קיבל הכסף. איננו מבקשים שהקבלן לא ישלם מס אם גבה את הכסף, אבל צריך להכיר לו.

בעמ' 10 של התזכיר שלנו פירטנו את ההיטלים האפשריים לגבי הטלה אוטומטית של קנס גרעון. הסך הכל הוא 127.5% מההכנסה או 100% מההכנסה. תוצאה זו מראה שהטלת קנס גרעון צריכה לחול במקרים יוצאו דופן בלבד, למשל, במקום עריכת משפט פלילי, ולא כהיטל סכני המוטל באופן סיסטמי על ציבור הנישומים.

קנס גרעון - בשיעור 10%-25% מהפרש המס - מוטל כשנקבע בשומה גרעון העולה על 25% מהמס המגיע, ופקיד השומה ווועדה ציבורית סבורים שהנישום התרשל בהגשת הדו"ח ללא הצדק סביר. בעבר לא עלתה הריבית האוטומטית שבסעיף 187 על 4.5%. לפי הצעת החוק עשויה הריבית להגיע בעתיד ל-45% מהפרש המס. קיומו של הקנס הוצדק בעבר בשל אי תשלום ריבית. המצב היום שונה.

הצעת החוק הופכת את הטלת הקנס לנורמטיבית וללא כל שיקול. אף אם הכוונה להרגיל את הציבור להתנהגות הולמת צריך שהנורמה תהיה סבירה.

- ע. אמוראי: אם אדם הגיש חשבון על הכנסתו בדיוק כפי שהיא, אבל בחישובים שלו הוא נקב בסכום שהוא חושב שעליו הוא צריך לשלם מס ואתם לא הכרתם חלק מההוצאות?
- י. שטראוס: הוא ייתפס.
- ע. אמוראי: לא מסכים לזה.
- י.ש. פלומיין: הבה נחקן את סעיף ההגדלה.
- מ. נוידרפר: בפרקטיקה הוא לא נתפס. זה רק באותם המקרים שישנה רשמיים.
- ח. קורפן: בכך יש עידוד לניהול חשבונות.
- י. שטראוס: צריך שיהיה פער של 25%.
- א. שוטסט: האם עד 25% מותר לו לנסות לרמות?
- מ. ברעם: זו לא רמאות, זה בהיסח הדעת.
- י. שטראוס: אם אתה יוצא מתוך הנחה שמדובר רק ברמאות, זה מכסה חלק מהמשרדים. לרוב זה מוטל על אותם אנשים שאינם מנהלים ספרים. הוא מזהיר על א' ואומרים לו שהרוויח א'. בוא נבדוק הנקודה א' פלוס כמה. אם זה עובר אז זה כן נכנס למקרה הזה. נכנסים מקרים של מה בכך ומקרים של עבירות חמורות. עד עכשיו המס לא היה אוטומטי, כעת מגדילים עד 45% מהמס. כתוב: מיום הגשת הדו"ח עוד שנתיים. תיאורטית זה יכול להיות 4 שנים. מקרה רגיל יהיה 40% עד 45%. מקרה רגיל הוא שהשומה בערכת אחרי שנתיים ואז הוא ישלם מעל 30% היום, עצם הסלת הקנס תהיה אוטומטית אם התרשל ללא הצדק סביר. קודם, עצם ההתרשלות עוד לא גרמה ל-100% או ל-127.5%. עכשיו, לא רק שהעבירו את כל ההוכחה אל הנישום, אלא גם הטענה שלו צריכה להיות שבכלל לא התרשל. וזה יהיה רק באותם המקרים שהמחלוקת היתה טכנית.
- אני מציע להשאיר את המצב כמו שהיה קודם.
- סעיף 16 שלנו - קנס מינהלי על אי ניקוי מס במקור מהווה עבירה פלילית. מס הכנסה תקיף בעניין זה. אם מישהו לא ניכה מס, או ניכה ולא העביר למס-הכנסה - עונשו מאסר ו/או קנס עד 200% מהמס שלא נוכה. יש מקרים רבים העומדים ממש בצל משפט פלילי ונעשים הסדרים למיניהם. הכוונה איננה על מקרים שצריך לנכות במקור, אלא שומת ניקויים. היינו, בנק לאומי - לדוגמה - נתן ביגוד, פקיד השומה מפציא שומת ניקויים. לא ניכית - תשלם קנס.
- פה גם לירה אחת של גרעון ראוי לקנס של 10%, 15%, 25%. נשים לב ללב-לב לעורך שומת ניקויים בכל חודש, אפשרי שבשל סחוד מתמשך אחד - שעילתו יכולה להיות גם בבורות או בייעוץ בלתי נכון - יהפוך הנישום תוך 3 חודשים לעבריין מועד החייב בקנסות של 25%.
- אף אחד אינו טוען שכך נעשה בפועל, אבל מחד פקיד שומה מסויים יכול לעשות זאת. בניגוד לקנס גרעון שעורכים פעם בשנה.
- למעשה, כל הדירוג הזה נראה לנו מסובך. אנחנו מציעים לקבוע פרקי זמן אחרים, אחרת זה יהפוך חלק גדול של הנישומים לעבריינים מהעדים החשיבים בקנס של 25%.
- ב. פריידקס: כאשר שואלים אותנו, לאורך כל ההערות האלה, בכל זאת ישנה השתמטות במס. אני חושב שישנה השתמטות המונית. משתי סיבות (א) בחוק; (ב) במינהל. הסיבות בחוק הן בסיס המס; הסיבות במינהל פשוטות: ברור שמנגנון המס לא משתלט על ביצוע החוק. יש לו סיבות טובות לכך. הדרך שהרשות המבצעת יוצרת היא להחמיר בחוק. נראה לנו שאפשר לעשות גם בלי החמרת החוק. הסיבות להשתמטות ההמונית הן: בתחום של חשבונות, החזרת חובות והנהלת חשבונות.
- י. גולן: מס ערך מוסף יתרום לכך.

ג. פריידיקס:

אנחנו סבורים שהפוטנציאל הגדול של המשתמשים
מתשלום מס נמצא בשכבות של אלה שאינם מנהלים
ספרי חשבונות, לא בגלל שאינם חייבים, אלא למעשה אינם מנהלים. צריך
להכביד את היד על אותם אנשים, ולא להתרכז בהכבדות מינהלות ופיקסציות
על הציבור המנהל חשבונות. אם ועדת הכספים תערוך דיון על כך אנחנו
מוכנים להגיש לכם חומר, להופיע לפניכם ולהראות בנתונים, עד כמה שידנו
מסגת, שהפוטנציאל של אלה שמבזבזים כספים, כאשר שום כלכלן לא מסוגל
לרדת למקורות האינפלציה של הביקוש, כל אחד מרוויח יותר ממה שהוא
מזהיר. גם חלק מהשכירים העובדים אצל קבלנים - לא שכירים שהם עובדי
המדינה - הקבלנים והעובדים שלו לא משלמים לא מס-הכנסת ולא ביטוח לאומי.
(משלחת רואי החשבון יצאה).

היו"ר ר. קרגמן:

אני מברך את משלחת הנהלת הבורסה. מר קירשנר
מוכר לי כמנהל "אתא".

א. קירשנר:

ראשית רוצה אני להתנצל על כך שד"ר ליימין
לא בא לישיבה כיוון שהוא בחו"ל.

אני יוצא מתוך הנחה שכל אחד מסכים שלטובת
הארץ הוא שתהיה בורסה בריאה וחזקה. בלי בורסה קשה מאוד לגייס הון
מהציבור, אלא בהלוואות. בארץ ההלוואות הן כולן ממסלתיים, או חלק גדול
מאוד שהם כספי הממשלה או סובסידיה של הממשלה. בסכומים גדולים יש
רק מקור אחד. אני מדבר על הון חוזר. הון שאתה צריך להשקיע לתקופה
ארוכה אתה יכול לפנות לממשלה, אלא אם אתה פונה לציבור. כדי לארגן
ציבור של 5,000 - 10,000 איש צריך בורסה בריאה וחזקה. הבורסה בעצמה
יכולה לעזור לנו. אם אתה צריך להשקיע כסף רב - אני מדבר על קרנות
פנסיה, על חברות, נוסף לקרקע, הנהלות ממסלתיים - אתה רוצה להשתתף
בהנהלה, בעסק, אז דרך הבורסה אתה יכול לעשות זאת. כבר שנתיים מתחילים
אנשי חוץ להשקיע במניות. אדם שיש לו 5,000 או 10,000 דולר לא יכול
לקנות בניין, אלא להשקיע במניות.

מר לוין הוא מבנק לאומי וסר קוק הוא מבנק
יפת. בבנק לאומי ארגנו קבוצת אנשים שמשקיעים בארץ. שמעתי מהם,
שבמלחמה ואחרי מלחמת יום הכיפורים לא היו מכירות וממשיכים להשקיע.
אינני אומר שמקבלים סכומים עצומים, אבל זאת התחלה. נחוצה לנו בורסה.

מה שנחוץ לנו הוא סחורה. אנחנו רוצים
שהיו לנו עסקים חשובים שירשמו מניותם בבורסה. התחלנו בו: אתא,
ארגמן, דובק, שמן, אלקטרה, עלית, - הם הלכו לבורסה. אנחנו רוצים
להמשיך להמשיך הלאה.

אם מוסכם שבורסה חזקה חשובה לארץ אני חושב
שהחוק במידה רבה צריך לעזור לרישום מניות בבורסה. בסעיף 17 בחוק -
הולפת סעיף 101 - במקום פרס יש קנס. עד היום, באופן כללי אם אתה מוכר
איזה נכס הונאי והרווחת מכך אתה משלם מס רווחה הון. רק אם מוכרים.
עם כל שאלת תקופת החזקה, אם עד עתה היה למעלה מ-18 שנה - לא שילמת,
ואם פחות - שילמת פחות וכו'. לפי התיקון הזה, מייד כאשר רושמים
את המניות בבורסה הן נחשבות כמכירתן ביום שבו נרשמו. ההצעה
שהתגבשה בפגישה שהתקיימה במשרדו של מר נוידרפר ב-21.4.74 בין נציגי
האוצר לבין נציגי הבורסה התבססה על העקרונות הנכונים: א) אקט הרישום
כשלעצמו לא יחשב כמכירה. ב) החיוב במס יחול רק אם וכאשר ימכרו
המניות בפועל; ג) לצרכי חישוב הרווח מהמכירה יחולו העקרונות הרגילים
לרבות לגבי מחיר הרכישה ומחיר המכירה, אך למעט שיעור ההפחתה בגין
תקופת החזקה.

לדוגמה: "אלקטרה" הלכו לציבור וקיבלו
5-6 מליון ל"י. לפי התיקון מהבעל היה מגיע מס מיום הרישום. בניח
שהמניות עלו אז לירה ורשמו 3 לירות. כביכול, הוא הרוויח 2 ל"י והיה
עליו לשלם 3 ל"י. אם לא מכר הוא היה צריך לשלם, אפילו אם הפסיד.
כאשר אתה קונה מניות הם מופיעים ב-3 ל"י ואחר-כך עלולים לעמוד על
לירה. הרבה מניות בשנים 62-1961 עלו 6-7 ל"י ובשנת 1964 ירדו ל-60 אג.
יכול להיות מקרה שמישהו לא מכר, אבל אחרי 5 שנים הוא חייב לשלם מס
על דבר שאין לו הכסף לשלם. ראשית כל אנחנו חושבים על בסיס הצדק
האבסולוטי - לא נכון לקחת מס ממישהו שלא הרוויח. אם לא מכרת אין כל
צדק בזה שאתה לוקח, בייחוד כאשר הוא הפסיד. מפני זה אמרתי שזה קנס
ולא פרס.

א. קירשנר:

לולא התיקון הזה הבעל לא משלם עד שהוא מוכר. אנחנו רוצים לתת פרס נוסף. היום המצב הוא שיש רשות לשר לתת שחרור מתשלום מס והוא נותן זאת על מניות הרשומות בבורסה. המצב היום, במקרה של "אלקטרה" זה בסדר. גם המניות של הבעלים. אם הוא ימכור זאת הוא לא ישלם מס. השר החליט, כדי לעודד את הבורסה, רווח על מחיר מניות בבורסה אינך משלם. האוצר הרגיש שזהו פרס גדולה. אינני אומר אם זה כדאי אם לא. הכנסת יכולה להחליט, אבל ללכת מקצה לקצה? - עכשיו אינך משלם בכלל ומחר בבקר אתה חייב לשלם אפילו אם לא מכרת.

ההצעה שהתגבשה בפגישה עם אנשי האוצר -

היתה לנו הצעה, היו הצעות בגדיות, אינני אומר שהאוצר הסכים לדעתנו, אבל היתה לנו הרגשה שבאנו לידי דעה מוסכמת. כלומר, אתה רושם מניות בבורסה. יש היום ירידה של 5% לשנה במס לתקופת ההכנסה. עם הרישום בבורסה זה יהיה למעלה מ-5%. אני מחזיק מניות לעשר שנים, רושמים אותן היום בבורסה, אז מורידים 3.5%. אני רושם היום ומוכר בעוד 4 שנים - בתקופה של 4 שנים צריך להיות לנו אחוז גבוה יותר מ-3.5%. צריך לתת 10.5% או פי 4. צד שאינני מוכר אינני משלם. מכרתי - אני אומר במקום 3.5% לשנה תן לי 7% לשנה, או 10.5% לשנה. הבנתי בישיבה עם אנשי האוצר שהם קיבלו זאת באופן עקרוני.

כדי לעודד את החברות לרשום מניות בבורסה האחוז צריך להיות פי 3 עד 4 מהאחוז הקבוע בחוק. אם הצעה זו תקבל נשיג שני דברים: א) האוצר יקבל כסף שהוא לא מקבל היום; ב) יהיה עידוד לפרומצ'נקו הפונה לבעלים. חברות גדולות חושבות ללכת לבורסה וכדאי לעודד אותן. כדאי שתהיינה מניות נוספות כדי לקבל ההון הדרוש וכן יהיה ורייטי גדול יותר עבור מניות.

כתבתי בשם הבורסה מכתב למר נוידרפר וסיכמתי בו את ההצעה. בידיכם העתקים של ההצעה.

י.ש. פלומיין:

הצעתך לניכוי מואץ - זהו תרגום ההצעה - מתייחסת למעשה באופן מעשי גם לרווחים

שהצטברו. האם לא היה נכון יותר במקום להחיש את הניכוי - להפריד זאת לרווחים שנצברו עד תהליך הרישום, וכל הרווחים שנצברו כאשר המניה רשומה בבורסה והוא לא יצטרך לשלם מס? אם המניה עלתה 1 ל"י, נרשמה ב-4 ל"י, אם תמכור אותה ב-2 ל"י - תשלם, כי המס נקבע על-פי רווח ביום הרישום.

א. קירשנר:

השיטה שלנו היא: תקבלת מניה בלירה, מוכר ב-4 ל"י, משלם על 3 ל"י.

י.ש. פלומיין:

אפילו 10.5% לא משקפים את ירידת ערך הכסף.

א. קירשנר:

הייתי רוצה פורמולה שאני יכול לשקול את התהליך האינפלציוני ותהליך הרווח. זה

כמעט בלתי אפשרי. זה לא צדק אבסולוטי, אבל צדק די טוב, לומר שזה כולל את האינפלציה.

א. שוסטק:

ממתי נמצאים אלקטרה ועילית בבורסה?

א. קירשנר:

מלפני חודש.

א. שוסטק:

אילו סחורה תהיה לך למכור כאשר חברה רשומה מניותיה אבל לא מכרה אותן? אתה תחייב את

החברות החדשות לרשום ולמכור?

א. קירשנר:

כן, פיזור של 25% בציבור.

ע. אמוראי:

לא התייחסת למסעף (ה) שבמכתב שלך. כתוב: "מניות הנובעות מהמרת אגרות חוב שנרכשו לאחר

שהוצאו לציבור על-פי תסקיף שבו אין יין שהבורסה הסכימה לרישומן, דינן יהיה כדין מניות שנרכשו על-פי תסקיף, ומכירתן לא תהיה חייבת במס.

א. קירשנר:

יש מידה. אני לא לדוגמה את חברת עילית. אתה לא בטוח שתקבל דיווידנדות, אינך יודע איך

זה יילך, אתה קונה 10% אגרות חוב - אחרי 10 שנים במצב הגרוע ביותר תקבל 10%; אבל יש לך זכות אחרי 10 שנים לכונן ולומר: תיקח את אגרות החוב - אני רוצה מניות. כך נקבע בהסכם מראש. במקרה כזה, מניות מסין אלה, אותם כללים יחולו עליהם - יהיה הפחת המואץ.